

Motion till riksdagen 2021/22:2562

av **Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD)**

Krafttag mot hedersrelaterat våld och förtryck

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en intensifierad informationsspridning om hedersförtryck och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nå ut med kunskap till personer som är i riskzon för att utsättas för hedersbrottslighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsningar för att öka kunskapen om hedersproblematiken i offentlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kontinuerlig utbildning för skolpersonal i att identifiera de elever som riskerar att utsättas för hedersförtryck, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kontinuerlig utbildning för skolpersonal om hur man ska agera säkert vid misstanke om hedersförtryck och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolan ska ge tillräcklig utbildning kring de värderingar och normsystem som utgör grunden för hederskulturen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nolltolerans mot särbehandling av elever utifrån kulturella eller religiösa uppfattningar och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud för minderåriga att bära heltäckande klädsel och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud för minderåriga att bära slöja i offentliga verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla arbetet mot könsstämpning och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att äktenskap ingångna utomlands ska uppfylla alla krav som svensk lagstiftning stipulerar för att godkännas i vårt land och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en årlig nationell statistik över antal barn som lever under hedersrelaterade förhållanden i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som kräver oskuldskontroller, i den mån det är möjligt, ska utvisas ur landet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka förskolans och skolans stöd och samverkan med övriga berörda aktörer kring barn i skyddat boende och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barn till förälder i skyddat boende ska tilldelas en egen handläggare och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en systematisk och sammanhållen utvärdering och uppföljning av utförda samhällsinsatser till barn och ungdomar som utsatts för hedersrelaterat våld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en årlig nationell statistik över antalet barn som förs utomlands mot sin vilja, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet mot att barn försvinner och förs utomlands mot sin vilja, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en årlig nationell statistik över antalet barn hemmahörande i Sverige som utsätts för könsstympning eller omskärelse i Sverige eller utomlands, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som förhör ett barn om hedersfrågor ska ha utbildning i hedersproblematik och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga förekomsten av barnäktenskap i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att av svenska myndigheter redan erkända månggiften ska upplösas och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett datum när alla redan ingångna och framtida månggiften i Sverige ska upphöra att gälla och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en lag enligt fransk modell som medför att månggiften, efter att förbud införts, ändå kan få rättslig verkan utan att de ingångna månggiftena erkänns och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett förbud mot kusingiften kan införas i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statlig samordning för att erbjuda kommuner nödvändiga verktyg för att ta fram och arbeta efter en handlingsplan mot hedersförtryck och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personer som lyckats bryta sig loss från en tillvaro under hedersrelaterat förtryck bör tilldelas en kontaktperson inom socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla tjej- och kvinnojourer ska ha relevant kunskap om och erbjuda rätt stöd för de som utsätts för hedersrelaterat våld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt skydd för personer som lever under hedersförtryck, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att utöka stödet till de delar av civilsamhället som arbetar mot hedersförtryck, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som gör sig skyldig till hedersrelaterat våld, där så är möjligt, ska utvisas ur landet och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samhällets ansvar att rikta insatser mot de våldsutövare som inte kan utvisas och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även den som på något sätt bidrar till att hedersrelaterat våld kan utövas bör straffas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

De senaste decennierna har hedersrelaterat våld och förtryck tyvärr etablerat sig som en del av en framväxande parallell samhällsstruktur. Vi får allt oftare ta del av rapporter- ingar om individer som genom en förtryckande och våldsam hederskultur kraftigt begränsar andra individers rätt till frihet och självbestämmande. I hederns namn utsätts dessa för trakasserier, hot och våldshandlingar av sina närmaste. De tvingas ge upp den egna viljan och möjligheten att själva forma sina liv. Ibland får de betala sina familjers eftertraktade heder med sina liv. Hedersrelaterade brott är en svår kränkning och är speciellt allvarliga eftersom de bygger på att familjen och dess närmaste nätverk utövar ett kollektivt förtryck av den enskilde. Oftast utsätts dessa flickor och kvinnor för våld, kränkningar och påtryckningar från flera personer i sin närhet. Även pojkar och män drabbas. Allt för att upprätthålla en familjeheder som krockar med vårt sekulära och moderna samhälle. Detta ska inte förekomma i Sverige och det strider inte bara mot våra lagar och vårt västerländska sätt att leva, det strider också mot FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. I FN:s barnrättskommittés allmänna kommentarer, nr 13 står: "Barn ska erkännas, respekteras och skyddas som rättighetsbärare med en indivi- duell personlighet och egna behov och intressen samt rätt till personlig integritet" samt "inget våld mot barn är motiverat, och allt våld mot barn kan förebyggas". Enligt svensk lag, som idag inkluderar barnkonventionen, finns det en skyldighet att verka för att barn får sina rättigheter tillgodosedda inom varje verksamhetsområde.

Kunskapslyft

I spåren av en havererad invandringspolitik kan den som utsätts för hedersrelaterat våld eller förtryck ha dålig kännedom om hur det svenska samhället fungerar och att förtrycket är olagligt i vårt land. Vid hedersvåld agerar ofta ett helt kollektiv av landsmän, släkt och familjemedlemmar mot den som utsätts. Det kan därmed vara svårt att fly, inte bara för att det kan vara många att gömma sig för, utan för att det också innebär att kontakten med ens närmaste förloras. För att motverka ytterligare utbredning av det hedersrelaterade våldet och förtrycket behövs ett antal åtgärder. Det är därför nödvändigt att de individer som kommer till vårt land har kännedom om hur vårt land fungerar.

En politisk samhällsstruktur som förtrycker kvinnor accepteras inte i Sverige. Information ska snarast vid inflyttningen till landet tillhandahållas, så att inga tveksamheter råder. I vårt land är våld och förtryck i hederns namn olagligt. Det bör vara en självklarhet att samtliga som väljer att bosätta sig i vårt land följer rådande lagar och regler. Det är också viktigt att individen snarast introduceras i vår strävan efter ett jämställt samhälle. Informationsspridningen måste också nå ut till de individer som i dag lever i de parallella samhällen som präglas av hederskultur – både till den som utsätts, eller riskerar att utsättas, och till den som utför handlingarna.

Personer som genom sin yrkesutövning kommer i kontakt med hederskultur ska inneha goda kunskaper om dess bakgrund och vilken roll den spelar för de aktuella grupperna. De måste känna till vad som särskiljer hedersnormer från de normer som utgör fundamentet för västvärldens samhällen och hur de kan identifieras. Dessa kunskaper är grundläggande för att på ett säkert sätt kunna hjälpa hederskulturens offer.

Skolans och förskolans roll

Det behövs ett intensifierat arbete inom förskola, skola och fritidsverksamhet, med fokus på att upptäcka, ifrågasätta och förändra de värderingar och normsystem som utgör grunden för hederskulturen. Ett steg i detta arbete är att regelbundet arbeta med frågorna kring elevers attityder och erfarenheter gällande svenska demokratiska fri- och rättigheter, likväl som skyldigheter. Det aktiva arbetet med dessa frågor kan kompletteras med exempelvis enkätundersökningar. Resultaten ska därefter ligga till grund för fördjupade utbildningar inom dessa områden, anpassade efter elevunderlaget.

Den personal som kan komma i kontakt med dessa barn och ungdomar ska utbildas i att identifiera och bemöta offer för hedersförtryck på ett sätt som är säkert och skapar trygghet. I skolans värld ska det vara en självklarhet att alla elever behandlas likvärdigt. Det är därför oerhört allvarligt att det presenteras rapporter som vittnar om att det förekommer särbehandling utifrån oväsentliga kriterier, såsom kulturella eller religiösa särkrav. Krav på exempelvis könssegregerad simundervisning ska inte accepteras inom svenskt skolväsende, då det inskränker barnens rätt till likvärdig utbildning samt lika-behandling. På samma sätt bör det vara en självklarhet att i skolan motarbeta starka politiska eller religiösa påtryckningar.

Slöjan är en symbol med såväl ett religiöst som ett starkt politiskt budskap, vars innebörd går emot de västerländska värderingarna om mäns och kvinnors lika värde. Dess syfte är att skylta flickor och kvinnor för att inte väcka männens lustar. Detta speglar ett synsätt som både objektifierar alla kvinnor och betraktar män som primitiva varelser vars sexuella drivkraft inte går att kontrollera. När även unga flickor förväntas

bära denna symbol innebär detta inget annat än att den sexualiserade objektifieringen appliceras redan på flickebarn. Detta är oacceptabelt i ett samhälle som står upp för barns rätt att vara just barn. Därför ska det för omyndiga individer råda förbud mot bärandet av slöja i offentliga verksamheter.

Beslut om barns vistelse i skyddat boende

En flytt till ett skyddat boende är för många det enda sättet att få skydd från en våldsam förövare. Socialtjänsten beviljar bistånd för mammornas vistelse i skyddat boende. Skyddat boende som insats är däremot inte reglerat i socialtjänstlagen som en egen boendeinsats för barn, och boendet har inga grunduppdrag som är kopplade till barnet. Det är problematiskt att barnet inte får ett eget biståndsbeslut, utan placeras som medföljande till en vårdnadshavare, oftast mamman. Enligt Bris är den största gruppen som placeras i skyddat boende som medföljande med sin mamma, yngre barn. Majoriteten av de barn som vistas i skyddat boende har utländsk bakgrund, och många av barnen lever i hedersrelaterat våld och förtryck. Socialtjänsten har alltså inget krav på att göra uppföljningar vare sig före, efter eller under vistelsen då ett barn bor i ett eller flera skyddade boenden. Det ställs inte heller krav på boendet att göra vare sig genomförandeplaner eller risk- eller skyddsbedömningar för barnen. Det ställs inte heller lagstadgade krav på dokumentation kring barn som vistas på boendet.

Avsaknaden av lagkrav kring dessa förhållanden leder till att barnen i vissa fall inkluderas och i andra fall inte. Konsekvensen av denna ordning är att möjligheten till stöd och behandling ser olika ut för olika barn, trots likartade behov och trots samma rättigheter. Sverigedemokraterna anser således att i de fall då en våldsutsatt person med barn placeras på ett skyddat boende, är det av yttersta vikt att även ett beslut om barnets boendeinsats ska fattas, för att säkerställa att även barnet får det stöd och den behandling som är adekvat. Vi ser också ett behov av att krav på dokumentation, för det barn som vistas på boendet, lagstadgas. En systematisk och sammanhållen utvärdering och uppföljning av utförda samhällsinsatser för barn och ungdomar som utsatts för hedersrelaterat våld behövs.

Månggifte

Månggifte är inte tillåtet i Sverige och är straffbart. Trots det förekommer att människor lever i vad som brukar kallas månggifte, på grund av att dessa ingått i annat land eller inofficiellt i Sverige. Månggifte ska vara olagligt för alla i Sverige, oavsett härkomst, och ska bestraffas om det förkommer. Månggifte ska heller aldrig erkännas när någon söker uppehållstillstånd i Sverige.

I regeringens lagförslag 2020/21:149 Förbud mot erkännande av utländska månggiften, föreslås strängare regler. Det är positivt. Däremot är det på flera punkter inte tillräckligt långtgående. Det saknar helt förslag om hur månggiften som redan förekommer i Sverige ska upphävas. Trots att flera representanter i den föregående utredningens politiska referensgrupp påtalade ett behov av ett definitivt slutdatum för när alla kvarvarande månggiften måste vara upphävda, så valde utredaren att inte gå vidare med ett sådant förslag. Skärpt lagstiftning behöver innebära att utländska polygama äktenskap aldrig ska erkännas i Sverige och att sådana äktenskap ska vara olagliga för alla i

landet. Dessutom ska sådana äktenskap som redan har erkänts av svenska myndigheter upplösas.

Regeringsförslaget saknar således datum för när alla redan existerande, samt tillkommande månggiften i Sverige ska upphöra att vara gällande. Vidare bör den föreslagna ventilen rörande synnerliga skäl, enbart få användas när någon part avlidit. Vi menar även att otillåtna månggiften, enligt fransk modell, ska kunna få rättslig verkan och att möjligheten till erkännande av månggiften på grund av synnerliga skäl i förslaget, ska tas bort. Enligt franska regler gäller förbud mot alla månggiften och inga månggiften erkänns i landet, men för att skydda framförallt kvinnor som ingått i ett månggifte, finns även en lag som innebär att ett månggifte som inte erkänns ändå kan få rättslig verkan. De som ingått i månggifte blir inte helt rättslösa. Behovet av rättslig verkan finns exempelvis då mannen i äktenskapet dött och endast den första frun skulle ärva mannen eller i fråga om arv till barn. Lagen ska alltså användas enbart när de rättsliga verkningarna för vissa individer som ingått i månggifte annars blir orimliga.

Arrangerade äktenskap och arrangerade kusingiften

Arrangerade äktenskap och kusinäktenskap är vanligt förekommande i vissa delar av världen, där klansamhällen är vanliga och hederskultur har stark påverkan. Detta står i strid mot västerländska och svenska normer och värderingar kring kvinnors fria val och vår syn på äktenskap. I takt med en stor migration från främmande kulturer har dessa fenomen kommit att bli allt vanligare i Sverige, vilket leder till ett behov av att lagstifta i frågan. För påtvingade äktenskap finns redan idag straffrättslig reglering, och i dessa fall ska naturligtvis varje förekomst beivras. Det finns dock skäl att se över huruvida kusinäktenskap eller andra äktenskap mellan individer med nära släktband alls ska erkännas i svensk rätt. Både Norge och Danmark har tidigare identifierat denna problematik och lagt förslag om aspekter av detta. Norge har föreslagit ett förbud mot kusinäktenskap och i Danmark kan äktenskap mellan kusiner inte utgöra grund för anhöriginvandring. Även Sverige bör ta de steg som krävs för att motverka tillväxten av denna problematik. Sverigedemokraterna vill därför tillsätta en utredning som överväger och föreslår ett förbud mot kusinäktenskap och äktenskap med nära släktingar. Utredningen ska även ta ställning till följdändringar med anledning av ett sådant förslag, såsom huruvida sådana äktenskap ska kunna ligga till grund för rätt till anhöriginvandring.

Nationell statistik

Idag förekommer nationella kartläggningar och nationell statistik kring hedersrelaterat våld och förtryck endast i begränsad utsträckning. Kartläggningar och statistik är viktiga underlag för att kunna identifiera vilka insatser som behöver vidtas för att utveckla det akuta och det långsiktiga stödet till de som är utsatta för hedersrelaterat tvång och våld, samt det förebyggande arbetet mot dessa företeelser. Sverige behöver skapa en årlig nationell statistik kring hedersrelaterat våld och förtryck för att kunna följa utvecklingen över tid, samt lättare kunna hjälpa de utsatta. En årlig presentation av hur många barn som förvinns och som förts utomlands mot sin vilja, belyser hur stort problemet är. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som syftar till detta.

Könsstypning och oskuldskontroller

Då det inte finns någon årlig nationell statistik kring antalet könsstypade i Sverige, är det svårt att kartlägga och belysa hur utbrett problemet är i samhället. Det finns heller ingen bedömning av hur många flickor och unga kvinnor i Sverige som kan riskeras att bli könsstypade, antingen i Sverige eller utomlands. Socialstyrelsen gjorde en uppskattning 2015 av hur många flickor och kvinnor som lever i Sverige och som kan vara könsstypade. Studien visade då en uppskattning på cirka 38 000 flickor och kvinnor som kan vara könsstypade, varav 7 000 är flickor under 18 år. De största grupperna är flickor och kvinnor från Somalia, Eritrea, Etiopien, Egypten och Gambia. Sedan 1982 är könsstypning förbjudet i Sverige och bestraffas med två till fyra års fängelse. Därutöver har det även kriminaliserats att förbereda könsstypning.

Systematisk informations spridning, i kombination med tydlig lagstiftning, ger faktiska effekter. Det är därför viktigt att detta arbete kan fortlöpa och utvecklas. För att komma åt problemet med hedersrelaterat våld och förtryck är det viktigt att man kontinuerligt utvärderar dess effekter. Socialstyrelsen har i en rapport konstaterat att oskuldskontroller och oskuldsintyg inte är förenlig med svensk lag. Rapporten gjordes efter att Socialstyrelsen uppmärksammats på att det inom hälso- och sjukvården förekom att hälso- och sjukvårdspersonal ombads utföra så kallade oskuldskontroller och utfärda så kallade oskuldsintyg, samt att hälso- och sjukvårdspersonalen i vissa fall tillmötesgick dessa önskemål. Enligt rådande evidens kan inte en kontroll avgöra om man är oskuld eller inte. Oavsett om kvinnan frivilligt önskar genomgå en sådan undersökning eller om den utförs mot hennes vilja strider det mot svensk lag och ska bekämpas.

Samhällets ansvar

I varje kommun ska det finnas en handlingsplan eller ett åtgärdsprogram med specifikt fokus på att identifiera och stoppa hedersförtryck och på bästa sätt hjälpa dess offer. Detta behövs för att komma till rätta med de problem som idag uppstår då socialtjänst eller skolor låter bristfälliga och ibland kontraproduktiva åtgärder ingå i planer och program som hanterar en helt annan problematik, nämligen mäns våld mot kvinnor. Mot bakgrund av de djupgående skillnader i bakomliggande strukturer som orsakar hedersrelaterat våld och förtryck krävs också särskilt anpassade åtgärder. Handlingsprogrammen som utvecklas specifikt för hedersrelaterade problem ska användas som ett komplement till kommunernas befintliga program. De ska i sin tur kompletteras med att varje kommun ska ha tillgång till en sakkunnig inom området, som kan bistå med kunskap och råd kring hur kommunen bäst bedriver arbetet mot hedersförtrycket. Det är av stor vikt att det kommer till stånd en nationell samordning, under statligt ansvar, för att nå en likvärdig nivå av trygghet och kunskap i landets alla kommuner.

De som lyckas bryta sig fria från hederskulturernas förtryck försätts i en särskilt utsatt situation, då de tvingas bryta med hela sitt tidigare liv. Offren har ofta förlorat, inte enbart kontakten med sina familjer, utan även merparten av sitt sociala kontaktnät. Det är därför av största vikt att samhället kan erbjuda en noggrann uppföljning även efter att det mest akuta skedet är avslutat. Socialtjänsten bör ha som praxis att erbjuda en kontaktperson till den utsatta, som kan ge stöd och vägledning i uppbyggandet av ett nytt liv som en del av majoritetssamhället. Vare sig offret drabbas av tvångsäktenskap, misshandel, könsstypning eller i värsta fall riskerar hedersmord, måste samhället veta

hur man ska agera på ett säkert sätt. Tyvärr tvingas också barn att både bevittna och själva utsättas för hedersvåld. Den som förhör ett barn som utsatts för hedersvåld ska ha en utbildning om hedersproblematik.

Stödinsatser för den utsatte

Att hedersrelaterad brottslighet sker i Sverige idag är något vi tyvärr måste förhålla oss till, efter en fullständigt oansvarig invandringspolitik. Vi måste nu motverka all form av hedersrelaterat våld och förtryck genom att politiken tar hedersutsattas situation på största allvar och erbjuder dem ett långvarigt skydd. Av den anledningen krävs ytterligare satsningar på information till personer som befinner sig i riskzonen för att utsättas för dessa brott. Det krävs även utökad stöd till de delar av civilsamhället som idag föredömligt stödjer personer som utsätts för denna typ av brottslighet. Alla kvinnojourer ska ha rätt kunskap för att bemöta och hjälpa hedersutsatta på ett säkert sätt. Sist men inte minst krävs det att man på allvar lyfter upp denna problematik till ytan.

När våldet är ett faktum

För personer som har flytt från hedersförtryck är hotbilden ofta livslång. Det är dessutom en stor prövning för de utsatta, att vartannat år tvingas riva upp gamla sår för att bevisa för polisen att hotbilden kvarstår. Samtidigt är det givetvis enkelt att själv säga upp sin skyddade identitet för den som upplever att hotbilden har avtagit. Det ska av denna anledning vara möjligt, att i särskilt svåra fall, bevilja en person livslång skyddad identitet.

De straff som utdelas för hedersrelaterade brott bör skärpas. Därutöver behöver det tillsättas en utredning om ändring i brottsbalken gällande hedersrelaterade brott, liknande de som har införts för kvinnlig könsstympning, där även underlåtelse att ingripa eller polisanmäla i sig självt är en brottslig handling. Det är i många fall flera personer som utövar hedersförtrycket. Alla som utövar hedersförtryck bör kunna ställas till svars för sin medverkan. Det krävs utökad stöd till de delar av civilsamhället som idag föredömligt stödjer personer som är utsatta för hedersförtryck.

Insatser mot förövaren

Det självklara alternativet för den som har utövat hedersrelaterat våld och förtryck i vårt land är utvisning. Om man inte klarar av att leva efter våra västerländska värderingar och traditioner har man förbrukat sin rätt att bo här. I de fall utvisning inte är möjligt ska straffet för de brott som begåtts skärpas. Samhället ska säkerställa att hedersbrottens förövare inte skadar eller dödar fler.

Ann-Christine From Utterstedt (SD)

Magnus Persson (SD)

Ludvig Aspling (SD)